

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นบริการหลักของบริการแนะแนวที่จัดขึ้นในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น สามารถวางโครงการในอนาคตของตนอย่างเหมาะสม ช่วยให้เราตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วยตนเอง ในกระบวนการศึกษาเชิงจิตวิทยานักเรียนจะมีโอกาสได้สำรวจความรู้สึก ค่านิยม การเลือกการดำเนินชีวิตของตนเอง ทั้งได้รับข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจหรือแก้ปัญหา (แพทเทอร์สัน 1971, วัชรีย์ ทรัพย์มี, ผู้แปล 2522 : จ)

สำหรับประเทศไทยบริการการศึกษาเชิงจิตวิทยาในโรงเรียนเป็นบริการที่มีความสำคัญต่อนักเรียนในภาวะปัจจุบันอย่างมาก และนับวันจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภายหลังการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายพุทธศักราช 2521 และ 2524 ตามลำดับ ซึ่งลักษณะของหลักสูตรมีความยืดหยุ่นพอเพียงที่จะให้นักเรียนเลือกเรียนตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของตนเองได้ การจัดหลักสูตรเช่นนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการทำหน้าที่ให้การปรึกษา เพื่อช่วยเหลือนักเรียนในการวางโครงการอนาคตอย่างเหมาะสม จึงได้มีการกำหนดตำแหน่งของครูแนะแนวหรือผู้ให้การปรึกษาเป็นตำแหน่งประจำชั้นในโรงเรียน (แพทเทอร์สัน 1971, วัชรีย์ ทรัพย์มี, ผู้แปล 2522 : จ, 105 ; วัชรีย์ ทรัพย์มี 2523 : 129 ; 2525 : 12 ; ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ 2524 ข : 1-2)

เพื่อความเข้าใจสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับ "สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ยิ่งขึ้นนั้น สมควรที่จะศึกษาความหมายของ "การแนะแนว" และ "การศึกษาเชิงจิตวิทยา" รวมทั้ง "ประวัติการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา" ซึ่งนักการศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าไว้หลายท่านดังนี้

ความหมายของ "การแนะแนว"

ดาวนิง (Downing 1968 : 7) ให้ความหมายของ "การแนะแนว" ว่าเป็น กระบวนการทั้งหลายที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในโรงเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนในด้านการปรับตัว และส่งเสริมให้เขาได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

มิลเลอร์ (Miller 1971 : 13) ให้ความหมายของ "การแนะแนว" ว่าเป็น กระบวนการช่วยให้นักบุคคลรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้เขาสามารถตัดสินใจและวางแผน การอนาคตของตนได้อย่างเหมาะสม

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2524 : 23) ให้ความหมายของ "การแนะแนว" ว่า หมายถึงกระบวนการทั้งหลายประกอบด้วยกิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ที่จัดทำต่อเนื่องกันภายใน โรงเรียน มีเป้าหมายที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เผชิญปัญหาและปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งกิจกรรมหรือบริการดังกล่าวประกอบด้วยงาน 5 บริการ ดังนี้

1. บริการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก (individual inventory service)
2. บริการสนเทศ (information service)
3. บริการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (counseling service)
4. บริการจัดวางตัวบุคคล (placement service)
5. บริการติดตามผล (follow-up service)

สำหรับบริการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยานั้น ถือกันว่าเป็นบริการที่สำคัญมากที่สุด เป็น หัวใจของการแนะแนว

วัชรีย์ ทรัพย์มี (2523 : 3-4) ได้ให้ความหมายของ "การแนะแนว" ว่าเป็น กระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เป็นต้นว่า ตัดสินใจได้ว่าจะศึกษาต่อด้านใด ประกอบอาชีพด้านใด หรือแก้ปัญหาอย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุขความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ของ "การแนะแนว" ดังกล่าวข้างต้น อาจจะสรุปความหมายของการแนะแนวได้ดังนี้ คือ

การแนะแนว เป็นกระบวนการทั้งหลายที่ประกอบด้วยกิจกรรมหรือบริการต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นอย่างต่อเนื่องกันในโรงเรียน เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมสามารถนำตนเองได้ สามารถเผชิญปัญหาและปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและสามารถพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุด

ในทุกด้าน การแนะแนวประกอบด้วยงาน 5 บริการ ดังนี้

1. บริการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก (Individual inventory service)
2. บริการสนเทศ (Information service)
3. บริการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling service)
4. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement service)
5. บริการติดตามผล (Follow-up service)

ความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

พีโตรเฟซ่า (Pietrofesa 1978 อ้างถึงใน วชิรี ทรัพย์มี 2525 : 4) ให้ความหมายของ "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา" ว่าเป็นกระบวนการของสัมพันธภาพในการให้ความช่วยเหลือซึ่งเต็มไปด้วยความอบอุ่น การยอมรับ และความเข้าใจระหว่างผู้ให้การปรึกษาซึ่งเป็นนักวิชาชีพที่ได้รับการฝึกอบรมในการให้ความช่วยเหลือกับผู้รับบริการซึ่งต้องการความช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ได้เรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ มีทัศนคติใหม่เกิดขึ้น สำหรับนำไปประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาหรือวางโครงการศึกษาและประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ

เบอร์กส์ และสเตฟเฟอรี (Burks and Steffre 1979 : 14) ให้ความหมายของ "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา" ว่าเป็นสัมพันธภาพทางวิชาชีพ ระหว่างผู้ให้การปรึกษาที่ผ่านการอบรมกับผู้รับบริการ สัมพันธภาพนี้ปกติเป็นสัมพันธภาพสองต่อสองระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ แต่อาจจะมีจำนวนคนมากกว่านั้นในกรณีของการให้บริการปรึกษาเป็นกลุ่ม มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

ไอเวีย (Ivey 1980 : 13) ได้ให้ความหมายของ "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา" ว่าเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลปกติให้สามารถบรรลุเป้าหมายหรือสามารถปฏิบัติตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วชิรี ทรัพย์มี (2525 : 5) ได้ให้ความหมายของ "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา" ว่าเป็นกระบวนการของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้บริการ ซึ่งเป็นนักวิชาการที่ได้รับการฝึกอบรม กับผู้รับบริการซึ่งต้องการความช่วยเหลือ เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจตนเองเพิ่มขึ้น ปรับปรุงทักษะในการตัดสินใจและทักษะในการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับปรุงความสามารถในการที่จะทำให้ตนเองพัฒนาขึ้น

โสรีชี โปธิแก้ว (2525ข: 1-2) ได้ให้ความหมายของ "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา" ว่าหมายถึง การที่นักจิตวิทยาการปรึกษา ซึ่งได้รับการฝึกอบรมมาดี "ร่วมทำงาน" กับผู้รับบริการ อาจจะเป็นคนเดียวหรือหลายคน เพื่อที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภาวะหนึ่งของจิตใจ (อาจจะทั้งทางด้านทัศนคติ และ/หรือทางพฤติกรรม) ซึ่งเป็นอุปสรรคของการทำงานอย่างเต็มที่ของอินทรีย์ ไปสู่ภาวะใหม่ทำให้อินทรีย์ดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มที่ (Fully Functioning Person)

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ของ "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา" ดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้ดังนี้ คือ

การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นกระบวนการของสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้บริการปรึกษา ซึ่งเป็นนักวิชาชีพที่ผ่านการฝึกอบรม กับผู้รับบริการซึ่งต้องการความช่วยเหลืออาจจะเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภาวะหนึ่งของจิตใจซึ่งเป็นอุปสรรคของการทำงานอย่างเต็มที่ของอินทรีย์ ไปสู่ภาวะใหม่ ทำให้อินทรีย์ดำเนินชีวิตได้อย่างเต็มที่หรือเป็นบุคคลที่มีการพัฒนาอย่างเต็มที่โดยสามารถนำตนเองได้ สามารถเผชิญชีวิต ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาความหมายของการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ดังกล่าวจะเห็นว่า การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีความหมายแตกต่างกันดังนี้

การแนะแนว เป็นกิจกรรมทั้งหมดที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขานำตนเองและปรับปรุงตัวได้

การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นบริการหนึ่งซึ่งเป็นหัวใจของบริการแนะแนวทั้งหมดเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลโดยมีการพบปะเป็นการส่วนตัวระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการซึ่งจะเป็นการช่วยให้ผู้รับบริการสามารถนำตนเองและปรับปรุงตัวได้

ประวัติการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

การศึกษาประวัติความเป็นมาหรือความเคลื่อนไหวของการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ได้พัฒนามาเป็นลำดับนั้น จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในงานวิชาชีพแนะแนวและการปรึกษาได้ดียิ่งขึ้น ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะประวัติการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสหรัฐอเมริกาและในประเทศไทยเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

เริ่มต้นที่สหรัฐอเมริกาเป็นแห่งแรก (Shertzer and Stone 1971 : 45) และได้มีการศึกษาวิจัยและดำเนินการมานานจนศาสตร์แห่งการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้ก้าวหน้ากว่าประเทศอื่น ๆ

การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสหรัฐอเมริกา

การศึกษาเชิงจิตวิทยามีพัฒนาการมาจากการแนะแนวอาชีพ มีการริเริ่มอย่างเป็นระบบในสหรัฐอเมริกาประมาณตอนต้นปีคริสต์ศตวรรษที่ 20 ดังจะกล่าวสรุป (Shertzer and Stone 1971 : 45-47, 59-91; 1980 : 23-33; วัชรีย์ ทรัพย์มี 2523 : 18-20; สุภาพรณ โคตรจรัส 2524 : 51-70; สลิต วงศ์สวรรค์ 2527 : 13-29) ได้ดังนี้

ค.ศ. 1908 แฟรงค์ พาร์สัน (Frank Parsons) ได้ก่อตั้งสำนักงานอาชีพ (Vocational Bureau) ขึ้นที่บอสตันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือวัยรุ่นหนุ่มสาวที่ไร้อาชีพให้หางานทำและใช้สำหรับอบรมนักแนะแนว นอกจากนี้เขายังได้แต่งหนังสือเรื่อง "การเลือกอาชีพ" และบัญญัติศัพท์ "การแนะแนวอาชีพ" ขึ้นใช้ พาร์สันได้เป็นผู้นำแนวความคิดในการพิจารณาวิเคราะห์คุณสมบัติของบุคคลและวิเคราะห์อาชีพ ก่อนการตัดสินใจเลือกอาชีพ ซึ่งหลักการดังกล่าวยังยึดถือปฏิบัติมาจนกระทั่งปัจจุบันจากการที่เป็นผู้วางรากฐานสำคัญของการแนะแนวอาชีพ พาร์สันจึงได้รับการยกย่องเป็น "บิดาแห่งการแนะแนวอาชีพ"

หลังจากที่พาร์สัน ได้จัดตั้งสำนักงานอาชีพ และผลิตนักแนะแนวขึ้น ทำให้นักแนะแนวตระหนักว่า บุคคลควรได้รับการแนะแนวตั้งแต่ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียน ไม่ควรเริ่มต้นมารับบริการแนะแนวในช่วงที่กำลังต้องตัดสินใจเลือกอาชีพ การแนะแนวจึงได้ก้าวเข้าสู่วงการศึกษ โดยในปี ค.ศ. 1909 ได้เริ่มมีการแนะแนวในโรงเรียนทั่วไป โดยมีจุดประสงค์เพื่อแนะแนวนักเรียนเกี่ยวกับการเลือกวิชาและหลักสูตรที่เหมาะสมกับตน ในปี ค.ศ. 1913 แฟรงค์ เอ็ม เลวิทท์ (Frank M. Learvitt) ได้จัดตั้ง "สมาคมแนะแนวอาชีพแห่งชาติ" (National Vocational Guidance Association) ขึ้นที่แกรนทร์อปิตส์ รัฐมิชิแกน และปี ค.ศ. 1932 จอห์น เอ็ม บริเวอร์ (John M. Brewer) ได้ริเริ่มจัดหลักสูตรการผลิตนักแนะแนวขึ้นที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด โดยมีแนวความคิดว่าการแนะแนวไม่ใช่การแนะนำหรือบังคับให้ทำตาม แต่การแนะแนวเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถนำตนเองได้

ต่อจากนั้นมีการขยายขอบเขตของการแนะแนวออกไป โดยรวมทั้งการแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวทางด้านสังคม และส่วนตัวกรขยายตัวของ การแนะแนวทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการต่าง ๆ ในการแนะแนว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "บริการให้การปรึกษา

เชิงจิตวิทยา" ซึ่งเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลดังได้กล่าวในข้างต้นแล้ว ต่อจากนั้นได้มีผู้นำวิธีการให้การปรึกษามาใช้หลายกลุ่มทฤษฎีด้วยกัน เช่น ทฤษฎีการปรึกษาที่เน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง ทฤษฎีการปรึกษาที่เน้นความคิดและเหตุผลและทฤษฎีการปรึกษาที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นต้น

ค.ศ. 1951 สมาคมแนะแนวอาชีพแห่งชาติร่วมกับสมาคมอื่น ๆ ได้จัดตั้ง "สมาคมบุคลากรและการแนะแนวแห่งสหรัฐอเมริกา" [American Personnel and Guidance Association (APGA)] ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยส่งเสริมความก้าวหน้า และพัฒนางานในวิชาชีพการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น "สมาคมการปรึกษาและการพัฒนาแห่งสหรัฐอเมริกา" [American Association For Counseling and Development (AACD)] โดยจะเน้นหนักในการพัฒนาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเฉพาะชั้น

จะเห็นได้ว่าการแนะแนวในสหรัฐอเมริกาได้เริ่มมาเป็นเวลากว่า 70 ปี และได้พัฒนาเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ จนกลายเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งในกระบวนการวิชาทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการวิชา "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา" ปัจจุบันวิชาชีพนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อวงการต่าง ๆ ที่มีใช้เฉพาะในโรงเรียนเท่านั้น มหาวิทยาลัย โรงงานอุตสาหกรรม โรงพยาบาล และสถาบันอื่น ๆ ก็มีนักแนะแนวทำงานประจำอยู่ และได้มีการเผยแพร่ไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ประวัติการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในประเทศไทย

การแนะแนวในประเทศไทยที่จัดตามหลักวิชาเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2496 ที่โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อให้บริการแก่นักเรียนที่จะเลือกสายการเรียนได้เหมาะสมกับหลักสูตรโรงเรียนมัธยมแบบประสม นับเป็นครั้งแรกที่มีการจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขึ้นและในโครงการมัธยมแบบประสมนี้ได้มีผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสหรัฐอเมริกาเข้ามาช่วยด้านการศึกษาในประเทศไทย และยังช่วยให้ครุมีโอกาสดำเนินไปศึกษาอบรมเกี่ยวกับวิชาชีพแนะแนวในต่างประเทศหลายรุ่นในเวลาต่อมา ต่อจากนั้นวิชาชีพแนะแนวก็มีการพัฒนาเป็นลำดับดังจะกล่าวถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ช่วยส่งเสริมวิชาชีพแนะแนว โดยสรุป (วัชรินทร์ ทรัพย์มี. 2523:20; สุภาพรรณ โคตรจรัส 2524:70-129; กระทรวงศึกษาธิการ 2525:23-30; สถิตย์ วงศ์สวรรค์ 2527:30-43) ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ

พ.ศ. 2491 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดงานบริการให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาต่อและอาชีพของเด็กชั้นเป็นงานส่วนหนึ่งในกองการศึกษาประชากร กรมวิชาการ ต่อมาหน่วยงานนี้ได้รับการพัฒนาและขยายงานบริการได้กว้างขวางยิ่งขึ้นเรื่อยมาตามลำดับโดยได้รับการจัดตั้งเป็น "แผนกแนะแนวการศึกษาและอาชีพ" ในปี พ.ศ. 2497 เป็น "กองแนะแนวการศึกษาและอาชีพ" ในปี พ.ศ. 2515 และปัจจุบันคือ "ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ" สังกัดกรมวิชาการ โดยมีหน้าที่ให้การสนับสนุนบริการแนะแนวในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้นว่าจัดฝึกอบรมและสัมมนาบุคลากรแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานแนะแนว จัดทำวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนผลิตวารสารแนะแนวขึ้น

พ.ศ. 2492 กระทรวงศึกษาธิการส่งข้าราชการครูไปศึกษาและดูงานในต่างประเทศได้นำความคิดเกี่ยวกับการแนะแนวและการศึกษาแผนใหม่มาเผยแพร่มากขึ้น

พ.ศ. 2497 มีการสัมมนาครูใหญ่โรงเรียนรัฐบาลเสนอให้ริเริ่มงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

พ.ศ. 2503 จัดให้มีศึกษานิเทศก์แนะแนวขึ้นโดยเฉพาะ และมีการจัดบริการแนะแนวขึ้นในโรงเรียนมัธยมหลายแห่ง

พ.ศ. 2508 ครูสภาได้รับรองให้มีบทเฉพาะกาล (พ.ศ. 2508-2512) กำหนดให้ มีตำแหน่งครูแนะแนวและผู้ช่วยครูแนะแนวขึ้นในโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรแนะแนว และได้ถือถือว่าเป็นหลักปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน

สถาบันอุดมศึกษา

สถาบันที่มีบทบาทช่วยส่งเสริมการแนะแนวในระยะเริ่มแรก ก็คือ แผนกวิชาครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปัจจุบันคือ คณะครุศาสตร์) และวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (ปัจจุบันคือ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร) ในระยะต่อมาได้มีสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ได้เปิดสอนสาขาวิชาที่เกี่ยวกับวิชาชีพการแนะแนวอีกหลายแห่ง ดังจะกล่าวสรุปได้ดังนี้

พ.ศ. 2497 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งขณะนั้นใช้ชื่อว่าแผนกวิชาครุศาสตร์ ได้เปิดสอนวิชาแนะแนวแก่นิสิตฝึกหัดครู ต่อมาในปี พ.ศ. 2501 เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาการแนะแนวต่อจากปริญญาตรีอีก 1 ปี ในปี พ.ศ. 2504 เปิดหลักสูตร

ปริญญาโทในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ในปี พ.ศ. 2515 เปิดหลักสูตรปริญญาตรีในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา โดยมีกลุ่มกระบวนวิชาการศึกษาเชิงจิตวิทยา และแนะแนวเป็นวิชาเอกและวิชาโท ในปี พ.ศ. 2519-2520 ได้จัดฝึกอบรมครูแนะแนวระดับวุฒิปริญญาตรี สำหรับครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมในส่วนภูมิภาค และในปี พ.ศ. 2528 ได้เปิดหลักสูตรระดับปริญญาโทสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

พ.ศ. 2497 วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตรได้เริ่มเปิดสอนวิชาการศึกษาแนะแนวเบื้องต้นในระดับปริญญาตรี ในปี พ.ศ. 2505 เปิดอบรมครูทำหน้าที่แนะแนวเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2507 เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาการศึกษาแนะแนวต่อจากปริญญาตรีอีก 1 ปี ซึ่งปัจจุบันได้ขยายหลักสูตรถึงระดับปริญญาโท

ในปัจจุบันสถาบันการศึกษาหลายแห่งได้ตระหนักถึงความสำคัญของวิชาชีพแนะแนวจึงได้ร่วมมือช่วยกันผลิตบุคลากรด้านนี้เพื่อตอบสนองกับความต้องการของประเทศทั้งหลักสูตรระดับปริญญาตรีและปริญญาโท เป็นต้นว่า คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และคณะวิชาครุศาสตร์ สังกัดวิทยาลัยครู

การดำเนินงานแนะแนวในประเทศไทยนั้นมิใช่จะดำเนินไปอย่างราบรื่นตลอดมาได้ มีผู้สำรวจพบปัญหาในการปฏิบัติงานแนะแนว ดังจะได้อธิบายถึงต่อไปนี้

จากการศึกษาของ จรัส สุขก้องวารี (2519 : 68-72) ได้วิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาในการจัดบริการแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาประกอบด้วย ครูแนะแนว นักเรียน ครูและผู้บริหารที่เป็นตัวแทนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานครจำนวน 14 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า คณะครูและผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้และความเข้าใจในงานแนะแนว การปฏิบัติงานของครูแนะแนวขาดงบประมาณและสถานที่ในการทำงาน ตลอดจนขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน

และจากการสัมมนาเพื่อพัฒนางานแนะแนวในประเทศไทย ซึ่งศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพได้จัดขึ้น ในระหว่างวันที่ 24 - 26 ธันวาคม 2523 ณ กรมวิชาการ ถนนสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร ผู้ร่วมสัมมนาประกอบด้วย อาจารย์ผู้สอนด้านวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวจากมหาวิทยาลัย ผู้บริหารและครูแนะแนวจากโรงเรียนมัธยมศึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการส่งเสริมบุคลากรแนะแนว รวมทั้งสิ้น 75 คน ผลการสัมมนาสรุปได้ว่า

ปัญหางานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา (ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ 2524ก : 60-76)
มีดังนี้

1. ปัญหาด้านผลิตครูแนะแนว อาจารย์ผู้สอนไม่เข้าใจหรือไม่กระจ่างว่าตนจะผลิตครูแนะแนวไปใช้ในงานประเภทใด ทั้งนี้เพราะหลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับสภาพการศึกษาในโรงเรียน วิธีการสอนของครูอาจารย์ ผู้สอนยังเน้นทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ อาจารย์ผู้สอนยังขาดความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับงานแนะแนวที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนและยังขาดการนิเทศหรือติดตามผลผลิตของบัณฑิตที่สำเร็จออกไปทำงาน นอกจากนี้สถาบันการศึกษายังไม่มีวิธีการคัดเลือกบุคคลเฉพาะที่เหมาะสมกับวิชาชีพ เข้าศึกษา

2. ปัญหาด้านฝ่ายใช้ครูแนะแนว ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนคติและความรู้ความเข้าใจต่องานแนะแนวยังไม่ดีพอ ทำให้มองไม่เห็นความสำคัญของการแนะแนว ไม่มีความมั่นใจความสามารถของครูแนะแนว มีการคัดเลือกบุคลากรที่ไม่เหมาะสมเข้าทำงาน ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและสถานที่ในการปฏิบัติงาน ไม่ส่งเสริมให้ครูแนะแนวมีโอกาสเข้ารับการอบรมหรือศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพ ใช้ครูแนะแนวไม่เหมาะสมกับงานและใช้เกินกำลัง ตลอดจนไม่มีการติดตามผลงานของครูแนะแนว

3. ปัญหาครูแนะแนว ครูแนะแนวมีจำนวนไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาหรือผ่านการฝึกอบรมมาทางแนะแนวโดยตรง ซึ่งมีเพียงร้อยละ 26.66 เท่านั้นที่มีวุฒิทางการแนะแนวหรือจิตวิทยาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ครูแนะแนวจึงมีความรู้ความเข้าใจในงานแนะแนวน้อยเป็นสาเหตุทำให้ไม่มั่นใจในบทบาทของตนเอง ทำให้ทำงานไม่ครอบคลุมและรัดกุมในขอบข่ายของงาน ครูแนะแนวบางคนมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสมกับงาน ครูแนะแนวส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบงานอื่น ๆ มากเกินไปจึงไม่มีเวลาทุ่มเทให้กับงานแนะแนวอย่างจริงจัง ขาดการสนับสนุนและร่วมมือจากผู้บริหารและบุคลากรอื่น ๆ ในโรงเรียน ครูแนะแนวไม่ค่อยมีโอกาสเข้ารับการอบรมหรือศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ จึงทำให้ครูแนะแนวขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน

จากการศึกษาผลงานวิจัยและการสัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพการแนะเนื้องดกล่าวจะเห็นว่าการดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษายังมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย เป็นต้นว่า การขาดแคลนครูแนะแนวที่มีความรู้ความสามารถ จำนวนครูแนะแนวมีไม่เพียงพอ ผู้บริหารโรงเรียนหน่วยงานที่ผลิตและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับครูแนะแนว ตลอดจนครูแนะแนวเองยังขาดการประสานงานและทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ฝ่ายผลิตก็ผลิตบุคลากรตามแนวคิดของตนที่คิดว่าดีแล้ว ครั้นเมื่อบุคลากรเหล่านั้นออกไปปฏิบัติในโรงเรียนปรากฏว่าคุณภาพยังไม่ดีพอที่จะดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้ จึงทำให้งานแนะแนวไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร

เพื่อหาทางแก้ปัญหาดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดลักษณะงาน สำหรับครูแนะแนวเพื่อใช้ปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาหาสมรรถภาพหรือพื้นฐาน ความสามารถของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ความหมายของคำว่า "สมรรถภาพ"

กูด ให้ความหมายของ "สมรรถภาพ" ไว้ว่าเป็นความสามารถในการประยุกต์ หลักการและเทคนิควิธีการในสาขาวิชานั้น ๆ ให้เข้ากับสถานการณ์ที่ปฏิบัติจริง ๆ (Good 1973 : 121) ส่วน กมล สุคประเสริฐ และคณะ ให้ความหมายของ "สมรรถภาพ" ว่าหมายถึง คุณสมบัติที่เป็นผลมาจากความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และอุปนิสัย หรือบุคลิกภาพ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความสามารถในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พึงปรารถนาได้ (กมล สุคประเสริฐ และคณะ 2525 : 3)

ความหมายของ "สมรรถภาพของครู"

แอนเดอสัน ให้ความหมาย "สมรรถภาพของครู" ไว้ว่าหมายถึง พฤติกรรมของ ครูที่เราจะสังเกตเห็นได้ และพฤติกรรมนี้จะมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนในทางบวก เช่น สมรรถภาพในการเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ในการใช้คำถามได้หลายแบบ ในการใช้เทคนิคการถามเป็น (Anderson 1972 : 1) ส่วนคอดล์ คูเปอร์และคณะ และ ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา ได้ให้ความหมายของ "สมรรถภาพของครู" ไว้คล้าย ๆ กัน โดยคอดล์ (Dodl 1973 : 194) และคูเปอร์และคณะ (ธีระ สุมิตร, ผู้แปล 2519 : 18, 81) กล่าวว่า หมายถึง ทักษะ ทักษะ ทักษะ และความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมของครูที่จะเอื้ออำนวยต่อความเจริญงอกงามของนักเรียน ทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ส่วน ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา ได้อธิบายความหมายของ "สมรรถภาพครู" ไว้ว่าหมายถึง ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ผู้เป็นครูพึงมีในการที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทางด้านปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย (ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา 2519 : 10)

ความหมายของ "สมรรถภาพของนักจิตวิทยาการศึกษา"

สมาคมการศึกษาและการพัฒนาแห่งสหรัฐอเมริกา (Dameron, ed. 1980 : 1) ได้ให้ความหมายของ "สมรรถภาพของนักจิตวิทยาการศึกษา" ว่าหมายถึง ทักษะ ทักษะ

ทักษะ และพฤติกรรมที่นักจิตวิทยาการปรึกษาที่ดีพึงมีในการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพได้โดยสมบูรณ์

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปว่า "สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนว" หมายถึง ความสามารถของครูแนะแนวในส่วนที่สัมพันธ์กับทัศนคติ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่ครูแนะแนวที่ดีพึงมี เพื่อใช้ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้โดยสมบูรณ์

การจัดการศึกษาแบบยึดสมรรถภาพหรือถือพื้นฐานความสามารถเป็นเกณฑ์ (Competency - Based Education)

การจัดการศึกษาแบบยึดสมรรถภาพหรือแบบถือพื้นฐานความสามารถเป็นเกณฑ์ เป็นวิธีการศึกษาที่สถาบันฝึกหัดครูเป็นจำนวนมากในต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำมาใช้เป็นหลักในการผลิตครูและปรับปรุงคุณภาพของครู ตั้งแต่ตอนต้นปี ค.ศ. 1970 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (Dick, Watson and Kaufman 1981 : 5) กล่าวคือ เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความสามารถขั้นพื้นฐานและความถนัดให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดโดยไม่จำกัดเวลา และมุ่งประเมินผลเป็นรายบุคคลมากกว่าที่จะเปรียบเทียบเป็นกลุ่ม โดยปกติแล้วจะต้องมีการค้นคว้าและวิจัยให้ทราบแน่ชัดเสียก่อนว่า อะไรคือตัวชี้บอกระดับความสามารถหรือสมรรถภาพของในแต่ละสาขาวิชา (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 2519 : 17) ซึ่งสมรรถภาพหรือระดับความสามารถที่ได้จากการกำหนดไว้นี้จะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในกระบวนการสร้างหลักสูตร เป็นเครื่องชี้แนะแนวทางหรือกำหนดว่าโปรแกรมการศึกษาประกอบด้วยอะไรบ้าง และจะจัดกิจกรรมการสอนอย่างไร ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะสื่อความหมายให้บุคคลอื่น เข้าใจโดยการใช้จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเป็นตัวกำหนดเกณฑ์ของระดับความสามารถ

ความเป็นมาของการจัดการศึกษาแบบยึดสมรรถภาพหรือแบบถือความสามารถเป็นเกณฑ์

การจัดการศึกษาแบบยึดสมรรถภาพหรือแบบถือความสามารถเป็นเกณฑ์นี้ได้รับอิทธิพลทางแนวความคิดในตอนต้น ๆ จากการพัฒนาการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งเป็นการออกแบบที่ฝึกคนโดยวิธีค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับขั้นตอน หรือจากง่ายไปสู่ยาก จุดเริ่มต้นของการศึกษาแบบยึดสมรรถภาพเกิดขึ้นจริง ๆ เมื่อระยะที่ประชาชนของสหรัฐอเมริกาเรียกร้องให้องค์กรต่าง ๆ ของรัฐทำการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการใช้เงินงบประมาณในการศึกษาและกิจการอื่น ๆ เพื่อที่จะทำการตรวจสอบว่าการลงทุนนั้น ๆ ได้ผลคุ้มค่าหรือไม่ นอกจากนี้ผู้ที่ให้ทุนเพื่อวัตถุประสงค์

ต่าง ๆ ก็เป็นผู้สร้างแรงผลักดันให้เกิดการจัดการศึกษาแบบขั้นบันไดขึ้นมานี้ เพื่อสร้างเกณฑ์การแสดงผลสัมฤทธิ์ของผู้ได้รับทุนอุดหนุน. (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 25:19:17)

การจัดการศึกษาแบบยึดสมรรถภาพนี้เกิดจากแนวความคิดของนักปรัชญากลุ่มประสบการณ์นิยม (Experimentalism) ซึ่งมีความคิดพื้นฐานอยู่ 3 ประการ (ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล 25:19:18-20) ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของโลก พวกนี้ยึดแนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรม และการเรียนรู้จากทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ล ดาร์วิน - ที่กล่าวว่าไว้ว่าความเปลี่ยนแปลงที่คงเส้นคงวานี้ปรากฏอยู่ในธรรมชาติแวดล้อม และเพื่อความอยู่รอดของอินทรีย์จะต้องปรับให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม
 2. แนวปฏิบัติทางการศึกษาควรจะสอดคล้องกับหลักฐานที่ได้จากข้อมูลเชิงจิตวิทยา ทั้งนี้เนื่องจากนักจิตวิทยาการทดลองกลุ่มแนวหน้าเป็นต้นว่า พาฟลอฟ(Pavlov) ฮัลล์(Hull) วัตสัน(Watson) ทอร์นไคค์(Thorndike) และสกินเนอร์(Skinner) ได้ชี้แนวทางว่าการศึกษาก็คือกระบวนการลำดับขั้นตอนที่เริ่มจากสิ่งที้ง่ายไปทำสิ่งที่สลับซับซ้อน พวกเขาถือว่า การศึกษาคนก็คือการศึกษาพฤติกรรมของเขา และพฤติกรรมของคนก็คือผลผลิตของการวางเงื่อนไข ฉะนั้นแนวความคิดในการปรับปรุงพฤติกรรมคนโดยอาศัย การวางเงื่อนไขเกี่ยวกับสิ่งเร้า การตอบสนอง และรางวัล จึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในกลุ่มนักจิตวิทยาการศึกษา โดยตั้งอยู่บนรากฐานของสมมุติฐานว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดจากการเรียนรู้ และไม่มีสิ่งใดที่เรียนรู้มาจากกำเนิด
 3. แรงจูงใจทางเศรษฐกิจและความอยู่ดีกินดี นักปรัชญากลุ่มนี้เชื่อว่าคนเป็นสัตว์สังคมเชิงชีววิทยา ด้วยเหตุนี้ในระดับหนึ่ง คนจึงถูกควบคุมด้วยแรงจูงใจทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งแรงจูงใจนี้เป็นอำนาจที่แฝงอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมทางสังคมและจิตวิทยาของคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังเศรษฐกิจตกต่ำในอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. 1930 ความกลัวที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งนั้นได้มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวอเมริกันรวมทั้งระบบการศึกษา กล่าวคือ คนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นพวกที่ประกอบอาชีพที่ไม่ต้องการใช้กำลังกาย และผลที่ตามมาคือโรงเรียนได้เปลี่ยนไปอยู่ในมือของชนชั้นกลางระดับสูง นักปรัชญากลุ่มนี้มีความเห็นว่าค่านิยมแบบเดิมของชนชั้นกลางนี้ไม่ดี ไม่ถูกต้องและไม่เป็นที่น่าพอใจ พวกเขาจึงได้เสนอให้มีการทดลองสร้างสังคมแบบใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดระบบการศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาล้าสมัยได้
- จากแนวความคิดดังกล่าวมีผลทำให้เกิดความเคลื่อนไหวในวงการศึกษาเกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดหลักสูตรและการสอนของการฝึกหัดครูจากแบบทั่ว ๆ ไปเป็นแบบฝึกสมรรถภาพ

หรือแบบถือความสามารถเป็นเกณฑ์ (Competency-Based Teacher Education) ทั้งนี้เพื่อจะได้ปรับปรุงคุณภาพของครูให้มีสมรรถภาพ และประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น หลักสูตรแบบนี้ได้ระบุอย่างแน่ชัดว่าต้องการให้นิสิตนักศึกษาที่มีสมรรถภาพ ในการเป็นครูอย่างไร และสามารถทำอะไรได้บ้าง ซึ่งแตกต่างจากหลักสูตรฝึกหัดครูทั่ว ๆ ไป โดยเพียงแต่กำหนดว่านิสิตนักศึกษาจะต้อง เรียนวิชาอะไรบ้าง ก็หน่วยกิตเมื่อเรียนครบตามกำหนดและผ่านการฝึกสอนแล้วก็ยอมรับกันว่า นิสิตศึกษานั้นสามารถออกไปทำการสอนได้ (ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา 2519 : 8-9)

ลักษณะที่สำคัญของการจัดการฝึกหัดครูแบบยึดสมรรถภาพ

อีแลม ได้เสนอว่า การจัดการฝึกหัดครูแบบยึดสมรรถภาพหรือถือความสามารถเป็นหลัก จะต้องมีลักษณะสำคัญ (Elam 1971 : 6-7) ดังนี้

1. สมรรถภาพในการเป็นครู (ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ) ที่นิสิตนักศึกษาจะต้องมีนั้น
 - 1.1 กำหนดจากบทบาทและหน้าที่ของครู
 - 1.2 ระบุสมรรถภาพในการเป็นครูอย่างชัดเจน เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครูโดยให้สัมพันธ์กันกับสมรรถภาพในการเป็นครูที่กำหนดไว้
 - 1.3 แจ้งให้นิสิตศึกษาทราบล่วงหน้า
2. หลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินผลสมรรถภาพในการเป็นครูนั้นจะต้อง
 - 2.1 สัมพันธ์กับสมรรถภาพในการเป็นครูที่ระบุไว้
 - 2.2 ระบุไว้อย่างชัดเจนถึงระดับความสามารถที่จะใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการประเมินผลในสถานการณ์การเรียนการสอนเฉพาะอย่าง
 - 2.3 แจ้งให้นิสิตศึกษาทราบล่วงหน้า
3. การวัดและประเมินผลสมรรถภาพในการเป็นครูจะต้อง
 - 3.1 ถือการปฏิบัติของผู้ที่จะออกไปเป็นครูเป็นหลัก เกณฑ์สำคัญอันดับแรก
 - 3.2 พิจารณาถึงความรู้ของนิสิตนักศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับการวางแผนงาน การวิเคราะห์การตีความหมายหรือการวัดผลสถานการณ์การเรียน การสอน หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน
 - 3.3 มุ่งให้เป็นปรนัย
4. อัตราการพัฒนาการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครูนั้น กำหนดจากสมรรถภาพในการเป็นครูที่แสดงออก มากกว่าจากการกำหนดเวลาหรือการเรียนครบรายวิชา

5. จัดการสอนเพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้บรรลุถึงสมรรถภาพในการเป็นครูตามที่กำหนดไว้

หลักเกณฑ์ในการวัดผลสมรรถภาพในการเป็นครู

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดผลสมรรถภาพในการเป็นครูประกอบด้วย หลักเกณฑ์ 3 ประการ (คูเปอร์ และเวเบอร์, อีระ สมิตร, ผู้แปล 2519 : 14) ดังนี้

1. การวัดผลความรู้ (Knowledge Criteria) วัดผลความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาวิชาที่เรียนและที่จะสอนของนิสิตนักศึกษาที่จะออกไปเป็นครู
2. การวัดผลการปฏิบัติงาน (Performance Criteria) วัดผลพฤติกรรมและการปฏิบัติการสอนของนิสิตนักศึกษาที่สามารถสังเกตได้
3. การวัดผลการสอน (Consequence Criteria) วัดผลจากความสามารถในการสอนของนิสิตนักศึกษาโดยการสำรวจพัฒนาการทางสติปัญญา อารมณ์ และสังคมของนักเรียนในโรงเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้นในการจัดการสอนแบบยึดสมรรถภาพ

ไอเชล และ ฮาลเวอร์สัน ก็ได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นในการจัดการสอนแบบยึดสมรรถภาพหรือแบบถือพื้นฐานความสามารถเป็นเกณฑ์ (Eisele and Halverson 1975:4-6) ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน และการสอนคือการจัดสภาพการณ์เพื่อเอื้อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้เรียนไปในทางที่ปรารถนา จุดมุ่งหมายของการสอนแบบยึดสมรรถภาพนั้นจะต้องคำนึงถึงพฤติกรรมที่ปรารถนา การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ปรารถนา และเกณฑ์ในการยอมรับพฤติกรรม
2. ผู้เรียนสามารถใช้เวลาเรียนได้ตามความสามารถของตน
3. มีการประเมินผลเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ นำมาปรับปรุงการเรียนการสอนและหลักสูตร
4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกวิธีการเรียน และมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง การสอนอาจจะเป็นรูปของชุดการสอน (Instructional Modules) เพื่อสอนทักษะเฉพาะอย่าง

5. วิธีการสอนไม่ตายตัว มีการนำเอาวิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้ประกอบการสอน เป็นต้นว่า การสอนแบบจุลภาค (Micro-Teaching) การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation) การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ การสอนแบบโปรแกรม การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน การเรียนด้วยตนเอง และการฝึกมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Training)

6. จุดมุ่งหมายในการจัดการสอนแบบยึดสมรรถภาพจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของการศึกษาชาติ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาแบบยึดพื้นฐานความสามารถเป็นเกณฑ์ เป็นวิธีการศึกษาที่ได้รับความนิยม และการยอมรับกันอย่างแพร่หลายในกลุ่มนักการศึกษาตามวิชาชีพต่าง ๆ (Dick, Watson and Kaufman 1981 : 5) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของนักศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาในช่วงหลายปีที่ผ่านมาต่างก็ได้ให้ความสนใจและได้ศึกษาค้นคว้าหาสมรรถภาพพื้นฐานในวิชาชีพเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการนำมาซึ่งการกำหนดขอบข่ายของลักษณะงานให้มีความเป็นมาตรฐานในวิชาชีพของตนยิ่งขึ้น และกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญที่สุดกลุ่มหนึ่งได้แก่ กลุ่มนักศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของสมาคมการศึกษาและการนิเทศการให้การศึกษา [Association for Counselor Education and Supervision (ACES)] และสมาคมการปรึกษาและการพัฒนาแห่งสหรัฐอเมริกา ของมหาวิทยาลัยในรัฐเท็กซัสภาคเหนือได้ร่วมกันสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงานและเครื่องมือสำหรับวัดความสามารถในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนวขึ้นในปี ค.ศ. 1976-1980 ทั้งนี้โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากผลการศึกษาของโครงการสมรรถภาพพื้นฐานสำหรับผลิตนักจิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนวในปี ค.ศ. 1973 ที่ศึกษาได้เดิรวมทั้งผลงานจากการศึกษาและวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกว่า 160 ฉบับ ซึ่งรายละเอียดจะกล่าวถึงในโอกาสต่อไป ปัจจุบันผลการศึกษาดังกล่าว สมาคมการศึกษาและการพัฒนาแห่งสหรัฐอเมริกาได้นำมาใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในด้านต่าง ๆ (Dameron, ed. 1980 : 1-2) ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการสร้างปรับปรุงหลักสูตรในการผลิตนักจิตวิทยาการปรึกษา
2. ใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลการฝึกอบรมนิสิตหรือนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา
3. ใช้คัดเลือกบุคลากร เข้าปฏิบัติงานในวิชาชีพ
4. ใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานและนิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากรในวิชาชีพ

จึงนับได้ว่าการศึกษาหาสมรรถภาพหรือพื้นฐานความสามารถเป็นเกณฑ์ สามารถนำมา เพื่อการพัฒนาวิชาชีพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาให้มีความเป็นมาตรฐานที่สำคัญวิธีหนึ่ง ซึ่งวิธีที่ นิยมใช้ศึกษามีด้วยกัน 3 วิธีดังนี้

1. การสำรวจความคิดเห็น (Consensus Approach)
2. การสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์รายละเอียดของงาน (Model-building Approach)
3. การใช้ผลการศึกษาจากทั้งวิธี การสำรวจความคิดเห็นและการสร้างรูปแบบหรือ การวิเคราะห์รายละเอียดของงาน (Consensus and Model-building Approach)

ดังจะกล่าวถึงวิธีการศึกษาหาสมรรถภาพในแต่ละวิธี พร้อมเสนอผลงานวิจัยทางด้าน การปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการแนะแนวประกอบ ดังต่อไปนี้

วิธีการสำรวจความคิดเห็น

การศึกษาสมรรถภาพด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็น เป็นวิธีที่ศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ หรือสำรวจข้อรายการสมรรถภาพจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพโดยตรงรวบรวมข้อ รายการสมรรถภาพ เฉพาะที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันมาปรับปรุงและแก้ไขจะได้ข้อรายการ สมรรถภาพในวิชาชีพที่สมบูรณ์สามารถใช้เป็นแบบสำรวจได้ นำแบบสำรวจดังกล่าวไปให้กลุ่มตัวแทน ของประชากรในวิชาชีพให้น้ำหนักความสำคัญ ผลจากการศึกษานี้จะได้สมรรถภาพพื้นฐานเพื่อใช้เป็น หลักในการปฏิบัติงานสำหรับบุคลากรในวิชาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ลักษณะเด่นของสมรรถภาพที่ได้ จากการศึกษาด้วยวิธีนี้จะสามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นสมรรถภาพที่ได้จากประสบการณ์ ที่ผู้เชี่ยวชาญใช้ปฏิบัติในวิชาชีพ แต่การศึกษาด้วยวิธีนี้อาจพบปัญหาบางประการ กล่าวคือ ประการ ที่หนึ่ง ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีลักษณะหรือความโน้มเอียงทางอนุรักษนิยม ข้อรายการสมรรถภาพที่ได้จะมี แนวโน้มในลักษณะที่ล้าสมัย ไม่มีประโยชน์และขาดความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่ใช้ปฏิบัติงานใน ปัจจุบัน เนื่องจากเป็นสมรรถภาพที่ผู้เชี่ยวชาญยึดถือและใช้ปฏิบัติกันมาช้านาน ประการที่สอง ข้อรายการสมรรถภาพที่ได้ อาจเกิดจากการเสนอของผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพที่เขียนขึ้น เพื่อยืนยันถึง สิ่งที่ตนเองยึดถือและใช้ปฏิบัติตลอดมานั้นมีความถูกต้องและเหมาะสมอยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อความมั่นคง ของสถานภาพในการประกอบอาชีพของตนเอง ประการที่สาม เป็นวิธีการศึกษาที่เกิดจากการ สังเกตทั่ว ๆ ไป และยังคงขาดโครงสร้างที่ใช้ศึกษาที่แน่นอน (Dick, Watson and Kaufman 1981 : 5-6, 9-10)

งานวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็น

เพอร์ซิวัล (Percival 1975 : 4165A-4166A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพที่ใช้ฝึกอบรมนักจิตวิทยาการปรึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียน ในขั้นแรกผู้วิจัยได้รวบรวมข้อรายการสมรรถภาพต่าง ๆ จากคณาจารย์ 3 มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันที่ริเริ่มโครงการฝึกอบรมนักจิตวิทยาการปรึกษาแบบถือพื้นฐานความสามารถเป็นเกณฑ์ หรือการฝึกอบรมนักจิตวิทยาการปรึกษาแบบสมรรถฐาน (Performance Based Counseling Training) ได้จำนวน 1,600 ข้อ แล้วนำข้อรายการเหล่านี้ไปให้คณะกรรมการซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการปรึกษาในโรงเรียนรัฐบาลจำนวน 8 คน ได้พิจารณาคัดเลือก ปรับปรุง และแก้ไขปรากฏว่าได้ข้อรายการสมรรถภาพจำนวน 192 ข้อ ขั้นตอนนำมาข้อรายการดังกล่าวนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพประจำรัฐเท็กซัส ซึ่งประกอบด้วยนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียนรวมทั้งสิ้น จำนวน 46 คน ให้นำหนักความสำคัญในแต่ละข้อรายการ ผลการวิจัยปรากฏว่าได้ข้อรายการสมรรถภาพที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียนจำนวน 180 รายการรวมทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้ คือ :-

1. ด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)
2. ด้านการเป็นที่ปรึกษา (Consultation)
3. ด้านการประสานงาน (Coordination)
4. ด้านการจัดระบบงานและการประเมินผล (Organization and Evaluation)

เมนเน (Menne 1975 : 574-553) ได้วิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษา แบบสำรวจที่ใช้สร้างขึ้นโดยการรวบรวมข้อรายการสมรรถภาพที่เชื่อมั่นว่ามีความจำเป็นต่อการให้บริการปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาหรือจิตบำบัดทั่วประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 75 คน หลังจากทำการปรับปรุงและจัดหมวดหมู่ได้แบบสำรวจที่ประกอบด้วยข้อรายการสมรรถภาพจำนวน 132 ข้อ นำแบบสำรวจมาให้นักจิตวิทยาการปรึกษาหรือนักจิตบำบัดจำนวน 376 คน ให้นำหนักความสำคัญของแต่ละข้อรายการ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แยกองค์ประกอบเพื่อจัดกลุ่มสมรรถภาพ ผลการวิจัยปรากฏว่า ได้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาทั้งหมด 12 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว (Personal Characteristics)
2. ด้านความตระหนักต่อสังคม (Societal Awareness)
3. ด้านความรู้ความเข้าใจในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling Comprehension)
4. ด้านความตระหนักในตัวเอง (Self-Awareness)
5. ด้านความรู้ในวิชาพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science)
6. ด้านการฟังและการสื่อความหมาย (Listening, Comprehension)
7. ด้านกลวิธีในการสอน (Tutoring Techniques)
8. ด้านการแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance)
9. ด้านการฝึกอบรมนักจิตวิทยาการปรึกษา (Counselor Training)
10. ด้านวุฒิทางวิชาชีพ (Professional Credentials)
11. ด้านทักษะในการทดสอบ (Testing Skills)
12. ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ (Professional Ethics)

โคแกนและโนเบิล (Cogan and Noble 1979 : 120-125) ได้วิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาเช่นเดียวกับเมนเน โดยใช้แบบสำรวจที่สร้างขึ้นด้วยการรวบรวมข้อมูลการสมรรถภาพจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ได้ข้อมูลการสมรรถภาพจำนวน 381 ข้อ หลังจากได้รับการปรับปรุงและแก้ไขได้แบบสำรวจที่ประกอบด้วยข้อมูลการจำนวน 98 ข้อ นำแบบสำรวจมาให้นักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาซึ่งเป็นตัวแทนในแต่ละรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 51 คน ให้นำหน้าทักความสำคัญของแต่ละข้อรายการ ผลการวิจัยปรากฏว่า ด้านสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาทั้งหมด 6 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้

1. ด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว (Personal Characteristics)
2. ด้านพื้นฐานทางปรัชญา (Philosophical Foundations)
3. ด้านความสามารถในการสื่อความหมาย (Communications)
4. ด้านทักษะในการให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling Skills)
5. ด้านความสามารถในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Adjunctive Activities)
6. ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ (Ethical Standards)

ไวท์ (White 1980 : 31-36) ได้วิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของนักจิตวิทยา การปรึกษาตามความคิดเห็นของนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แบบสำรวจที่ใช้สร้างขึ้น โดยการรวบรวมข้อรายการสมรรถภาพจากการสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จำนวน 20 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและไม่พึงปรารถนาในด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ของนิสิตนักศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษา ได้พฤติกรรมทั้งหมด 517 รายการ หลังจากทำการปรับปรุงและแก้ไขได้แบบสำรวจที่ประกอบด้วยข้อรายการสมรรถภาพจำนวน 102 ข้อ นำแบบสำรวจมาให้ นักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ให้นำหนักความสำคัญของแต่ละข้อรายการ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แยกองค์ประกอบเพื่อจัดกลุ่มสมรรถภาพ ผลวิจัยปรากฏว่า ได้สมรรถภาพของนักจิตวิทยาการปรึกษาทั้งหมด 10 ด้าน เรียงตามลำดับดังนี้

1. ด้านพัฒนาการทางบุคลิกภาพ (Personal Development)
2. ด้านการวิจัยและจัดกิจกรรมในวิชาชีพ (Research and Professional activities)
3. ด้านการใช้กลวิธีทางพฤติกรรมในการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Behavioral Strategies in Counseling)
4. ด้านการนำทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาไปใช้ (Application of Counseling Theory)
5. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Class Participation)
6. ด้านการใช้กลวิธีเพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพในการปรึกษา (Relationship Strategies in Counseling)
7. ด้านการให้ความร่วมมือ (Collaboration)
8. ด้านการมีประสิทธิภาพ (Efficiency)
9. ด้านการยอมรับคุณค่าของตัวบุคคล (Respect for Individuality)
10. ด้านความสามารถในการยืดหยุ่นของความคิดและการกระทำ (Flexibility)

หลุยส์ แชมปาเทส (Louis Champathes 1975 : 5807A-5808A) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสามารถเฉพาะในด้านพฤติกรรม ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพของผู้ที่จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคาดหวังของผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา และอาจารย์ผู้ผลิตนักจิตวิทยาการปรึกษาจากมหาวิทยาลัยในรัฐมิชิแกนรวมทั้งสิ้นจำนวน 283 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจ ลักษณะมาตรฐานค่าที่ปรับปรุง

จากแบบสำรวจ NCC (The Novice Counselor Competencies Rating Scale) เดิมของสจวร์ทสันท์ กรลักษณะ ที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1972 ผลการวิจัยได้พบว่า ทั้งสองกลุ่ม ตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถเฉพาะของผู้ที่จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างสอดคล้องกันในด้านความรู้และทัศนคติที่มีต่อวิชาชีพ แต่มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านพฤติกรรม และเพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องกันของการให้นำหนักในความสามารถในแต่ละด้านพบว่า ภายในแต่ละกลุ่มตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเมื่อทดสอบระหว่างกลุ่มตัวอย่างประชากรงานวิจัยภายในประเทศที่ศึกษาด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็น

วิล แพงคำ (2519 : 37-39, 52-58) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความเห็นของผู้ปฏิบัติงานแนะแนว และนิสิตสาขาการแนะแนวต่อลักษณะสำคัญทางทัศนคติ ความรู้ และความสามารถของผู้ให้คำปรึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้ปฏิบัติงานแนะแนวในศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในวิทยาลัยครูและในมหาวิทยาลัย และนิสิตปริญญาโทสาขานิติศาสตร์ สาขาจิตวิทยาการศึกษาและ/หรือการแนะแนว รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจลักษณะมาตราประมาณค่าซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 78 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ทุกกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ให้คำปรึกษา เกือบทุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มผู้ปฏิบัติงานแนะแนวในศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพมีความเห็นคล้ายกันเกี่ยวกับความรู้และความสามารถของผู้ให้คำปรึกษา และเมื่อเปรียบเทียบความเห็นในกลุ่มผู้ปฏิบัติงานแนะแนว โดยจำแนกตามระดับความรู้ทางการแนะแนวพบว่าผู้ปฏิบัติงานที่มีระดับความรู้ทางการแนะแนว หรือการให้คำปรึกษาต่างกัน มีความเห็นคล้ายกันเกี่ยวกับทัศนคติและความสามารถของผู้ให้คำปรึกษา แต่เห็นต่างกันเกี่ยวกับความรู้ของผู้ให้คำปรึกษา

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2522 : 121-122, 125-129) ได้วิจัยเรื่อง ความสามารถที่พึงปรารถนาของผู้ที่จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอาจารย์ผู้สอนด้านวิชาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและการแนะแนวจากวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และจากมหาวิทยาลัยในส่วนกลาง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสำรวจลักษณะมาตราประมาณค่าที่ปรับปรุงจากแบบสำรวจ NCC (The Novice Counselor Competencies Rating Scale) เดิมของสจวร์ทสันท์ กรลักษณะ ที่สร้างขึ้นในปี ค.ศ. 1972 ผลการวิจัยพบว่า

ทั้งสองกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับความสามารถที่พึงปรารถนาของผู้ที่จะทำหน้าที่ให้คำปรึกษา และแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งในด้านพฤติกรรม ความรู้และทัศนคติ ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วีระวัฒน์ พูลทวี (2526 : 56-61) ได้วิจัยเรื่อง สมรรถภาพของครูแนะแนว ระดับมัธยมศึกษาตามความต้องการของโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหาร ครูแนะแนว ครู-อาจารย์ และนักเรียนในโรงเรียนของเขตการศึกษา 8 รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจลักษณะมาตรฐานค่าซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 80 ข้อรายการผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านทั่ว ๆ ไป ต้องการครูแนะแนวที่มีความสนใจเรื่องราวต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์ มีศรัทธาอย่างแท้จริงต่องานแนะแนวและมีความหนักแน่นและมั่นคงทางอารมณ์
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ ต้องการครูแนะแนวที่ให้ความเห็นอกเห็นใจนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน มีความจริงใจในการช่วยเหลือนักเรียนและผู้อื่นและมีความสามารถในการตัดสินใจได้ดี
3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านคุณธรรมและความประพฤติ ต้องการครูแนะแนวที่รักษาความลับในสิ่งที่นักเรียนมาปรึกษาได้ดี มีความสุจริตยุติธรรมและยึดมั่นในจรรยาบรรณของนักแนะแนว
4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านความเป็นผู้นำ ต้องการครูแนะแนวที่มีความสามารถจัดบริการให้คำปรึกษาและแนะแนว มีความสามารถในการถาม ฟัง และพูดและมีความสามารถให้ข้อมูล เกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพ
5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการสอน การให้คำปรึกษาและแนะแนวต้องการครูแนะแนวที่มีความสามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและทำให้นักเรียนเกิดความสบายใจได้มีความสามารถในการสร้างบรรยากาศที่ดีในการให้คำปรึกษา และช่วยนักเรียนให้รู้จักคิดตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตัวของนักเรียนเองได้

วิธีการสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์รายละเอียดของงาน

การศึกษาสมรรถภาพด้วยวิธีการสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์รายละเอียดของงานนี้มีวิธีการศึกษาที่ต่างจากวิธีการสำรวจความคิดเห็นซึ่งมุ่งศึกษาถึง "อะไรบ้างที่ปฏิบัติอยู่" แต่วิธี

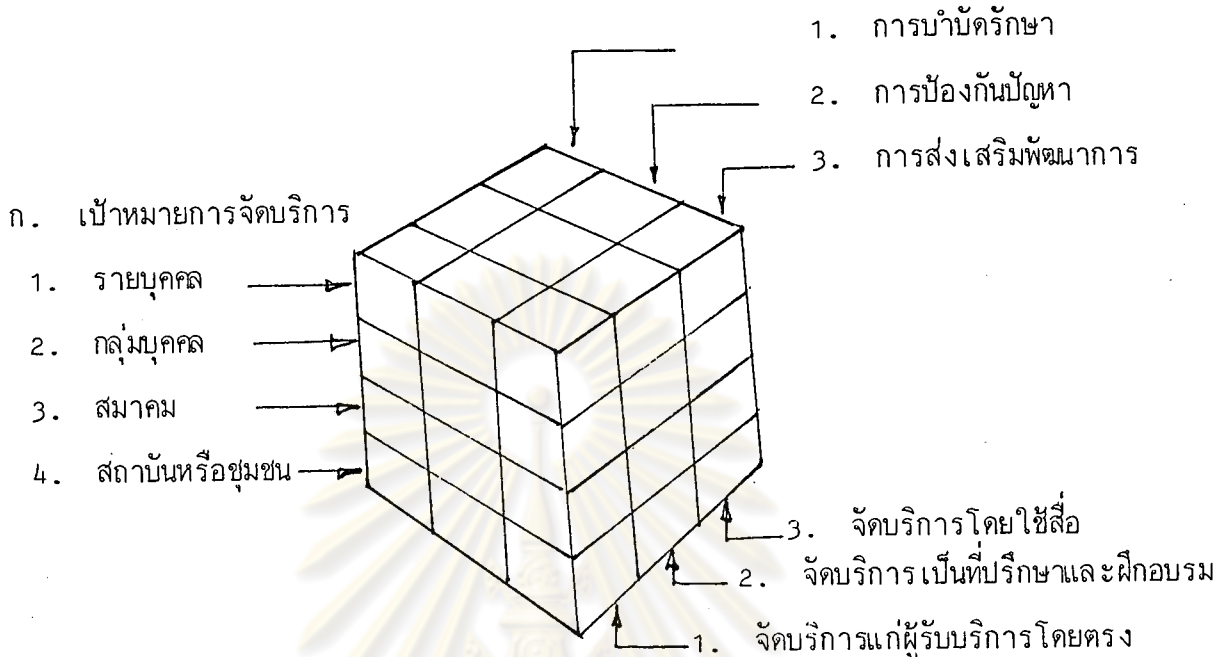
วิเคราะห์รายละเอียดของงานมุ่งที่จะศึกษาถึง "อะไรบ้างที่ควรปฏิบัติ" ซึ่งมีขั้นตอนที่ใช้ศึกษาพอสรุปได้ดังนี้คือ เริ่มศึกษาด้วยการวิเคราะห์ความหมายของบทบาทหรือรายละเอียดของงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาองค์ประกอบของกระบวนการการปฏิบัติงานทั้งหมดอย่างละเอียดและมีขั้นตอนตามลำดับ จากนั้นก็นำองค์ประกอบทั้งหมดมาวิเคราะห์ลักษณะงานอย่างเป็นระบบ จะได้รูปแบบที่ใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างข้อรายการสมรรถภาพเฉพาะด้านหรือสมรรถภาพที่เป็นหมวดหมู่ต่อไป ผลจากการศึกษาวิธีนี้ปรากฏว่าจะได้สมรรถภาพที่ครอบคลุมและรัดกุมสำหรับใช้ปฏิบัติงานในวิชาชีพ ได้มากกว่าการศึกษาด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็น ทั้งนี้เนื่องจากเป็นวิธีการศึกษาที่มีโครงสร้างและมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนซึ่งถึงแม้ว่าสมรรถภาพที่ได้ในบางหมวด หรือบางข้อรายการอาจจะไม่เป็นที่คุ้นเคยหรือเป็นที่เข้าใจเหมือนการศึกษาด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็น แต่ก็มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในการปฏิบัติงานในปัจจุบันและยังพบว่าการศึกษาด้วยวิธีนี้สามารถตัดสมรรถภาพบางหมวดหรือบางข้อรายการที่เดิมเคยปฏิบัติแต่มีประโยชน์น้อยออกไปได้ แต่ก็พบปัญหาบางประการเป็นต้นว่า สมรรถภาพที่ได้ในบางหมวดหรือบางข้อรายการอาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้ (Dick, Watson and Kaufman 1981 : 6-10)

งานวิจัยที่ศึกษาสมรรถภาพโดยวิธีการสร้างรูปแบบหรือวิเคราะห์รายละเอียดของงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครูแนะแนวหรือนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ศึกษาโดยวิธีการสร้างรูปแบบหรือวิเคราะห์รายละเอียดของงานที่ศึกษาเท่าที่พบปรากฏว่า มีเฉพาะงานวิจัยในต่างประเทศเพียง 2 ฉบับ ดังนี้

มอร์เรล เอิตติง และเฮอส์ (Morrill, Oetting and Hurst 1974 : 354-359) ได้ศึกษาเรื่อง "มิตติการปฏิบัติหน้าที่ของนักจิตวิทยาการปรึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดขอบเขตหรือทิศทางในการจัดให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ผลการศึกษาปรากฏว่าได้ขอบเขตหรือมิตติในการปฏิบัติหน้าที่ของนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ครอบคลุมแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ

ข. จุดมุ่งหมายการจัดการบริการ

ค. วิธีการจัดการบริการ

ก. เป้าหมายในการจัดการบริการ การจัดการบริการมุ่งให้บริการบุคคลและสถาบันต่อไปนี้คือ

1. ให้บริการเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มบุคคลกลุ่มเล็ก
2. ให้บริการแก่กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดได้แก่ สมาชิกในครอบครัว สามีหรือภรรยา เพื่อนสนิท

3. ให้บริการแก่สมาคม (Association Group) ได้แก่ กลุ่มนักเรียนทุน รัฐบาล กลุ่มนิสิตหรือนักศึกษาในหอพัก กลุ่มเพื่อนร่วมห้องเรียน หรือกลุ่มสมาชิกในสโมสรต่าง ๆ

4. ให้บริการแก่สถาบันหรือชุมชน (Institution or Community) ได้แก่ โรงเรียน องค์การศาสนา เพื่อนบ้าน เมือง จังหวัด หรือประเทศ

ข. จุดมุ่งหมายในการจัดการบริการ การจัดการบริการมีจุดมุ่งหมาย 3 ประการดังนี้ คือ

1. เพื่อการบำบัดรักษา (Remediation) เป็นบริการที่จัดขึ้นสำหรับบุคคลที่ประสบความผิดหวังหรือล้มเหลวในชีวิต ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการขาดทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมหรือสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยจัดการทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม

2. เพื่อการป้องกันปัญหา (Prevention) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยจัดทักษะหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมเฉพาะที่จำเป็นแก่ผู้รับบริการทั้งที่เป็นรายบุคคลและกลุ่ม

3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ (Development) เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้รับบริการได้พัฒนาศักยภาพในทุกด้านทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม

ค. วิธีการจัดบริการ การจัดบริการมีทั้งหมด 3 วิธี ดังนี้

1. การจัดบริการโดยตรงสำหรับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ

2. การจัดบริการเป็นที่ปรึกษาและฝึกอบรมสำหรับบุคลากรและผู้ช่วยบุคลากรในวิชาชีพ

3. การจัดบริการโดยใช้สื่อต่าง ๆ ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับฝึกอบรม รายการวิทยุ - โทรทัศน์ บทความในวารสารและสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ เป็นต้น

ชิโก และคณะ (Chiko, et al. 1980 : 283-291) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เริ่มต้นศึกษาด้วยการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาหลักสูตรสาขาจิตวิทยาการปรึกษา นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามรูปแบบมาตรฐานที่ประกอบด้วยโครงสร้างของคำถามพื้นฐาน 4 ด้าน ได้แก่ "เนื้อหาหรือบทบาทหน้าที่" "ทำอะไร" "ทำอย่างไร" และ "แหล่งที่มาของเนื้อหาหรือบทบาทหน้าที่" ผลการศึกษาปรากฏว่าได้ข้อรายการสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจำนวน 2,186 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้ คือ

ก. ด้านเนื้อหา ประกอบด้วยความรู้ 2 ด้าน คือ

1. ความรู้ทั่วไป ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการวัด การเป็นที่ปรึกษาพฤติกรรมมนุษย์ กลวิธีในการให้บริการปรึกษา และการวิจัย

2. ความรู้เฉพาะด้าน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงาน หน่วยงานและชุมชน การจัดการศึกษาและการฝึกอบรม การจัดการเรียนการสอน ตลาดแรงงาน กฎหมาย โครงสร้างขององค์การ รายละเอียดเกี่ยวกับผลประโยชน์และสิทธิพิเศษที่จะได้รับจากนายจ้าง สถาบันฝึกฝนอาชีพ โครงการสำหรับกลุ่มบุคคลพิเศษเฉพาะ (อาทิเช่น คนพิการ คนชรา ทหารผ่านศึก) การนิเทศ และความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ

ข. ด้านหน้าที่ ประกอบด้วยหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การใช้เครื่องมือ การวิจัย การนิเทศ การสอนและการฝึกอบรม และการทดสอบ

ค. ด้านคุณลักษณะส่วนตัว ประกอบด้วยการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ การมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ การมีเชาวน์ปัญญา และเป็นผู้ที่มีความใจกว้าง

วิธีใช้ผลการศึกษาจากทั้งวิธีการสำรวจความคิดเห็นและการสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์

รายละเอียดของงาน

การศึกษาหาสมรรถภาพด้วยวิธีการใช้ผลการศึกษาจากทั้งวิธีการสำรวจความคิดเห็นและการสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์รายละเอียดของงานนี้ เป็นวิธีที่ศึกษาด้วยการรวบรวมข้อรายการสมรรถภาพจากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด กล่าวคือ เป็นผลการศึกษาที่ได้จากทั้งวิธีการสำรวจความคิดเห็นและวิธีการสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์รายละเอียดของงาน นำข้อรายการสมรรถภาพที่ได้มาปรับปรุง แก้ไขและจัดหมวดหมู่สามารถใช้เป็นแบบสำรวจสำหรับนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพเสนอความเห็นและให้น้ำหนักความสำคัญผลที่ได้จากการศึกษาจะได้สมรรถภาพในวิชาชีพตามความต้องการซึ่งน่าจะเป็นสมรรถภาพที่มีคุณสมบัติที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นวิธีการศึกษาที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏมาจากทุกแหล่งสามารถที่จะขจัดความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เชี่ยวชาญบุคคลใดบุคคลหนึ่งในวิชาชีพลงได้ และนอกจากนี้ก็น่าจะเป็นประโยชน์สำหรับนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงกับสถานการณ์ปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมมากกว่าสมรรถภาพที่ได้จากการศึกษาด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพียงวิธีเดียว

งานวิจัยที่ศึกษาสมรรถภาพด้วยวิธีการใช้ผลการศึกษาจากทั้งวิธีการสำรวจความคิดเห็นและการสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์รายละเอียดของงาน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครูแนะแนวหรือนักจิตวิทยาการศึกษาที่ศึกษาด้วยวิธีการใช้ผลการศึกษาจากทั้งวิธีการสำรวจความคิดเห็นและการสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์รายละเอียดของงานที่ศึกษาเท่าที่พบปรากฏว่า มีเฉพาะงานวิจัยในต่างประเทศเพียงฉบับเดียว ได้แก่

งานวิจัยของสมาคมการศึกษาและการพัฒนาแห่งสหรัฐอเมริกา (Dameron, ed. 1980 : 4-96) ที่ศึกษาเพื่อสร้างเครื่องมือสำหรับวัดสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับ

- 1) สร้างหรือปรับปรุงหลักสูตรในการผลิตบุคลากรในวิชาชีพ
- 2) คัดเลือกบุคลากรเข้าปฏิบัติงานในวิชาชีพ
- 3) การปฏิบัติงานของบุคลากรในวิชาชีพ และ
- 4) การนิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากรในวิชาชีพ

การศึกษาครั้งนี้อาศัยข้อมูลพื้นฐานจากผลการศึกษาโครงสร้างของโครงการสมรรถภาพพื้นฐานสำหรับผลิตนักจิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนว (APGA 1973 : 1-75) จากเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาด้วยวิธีการสำรวจความคิดเห็นและวิธีการสร้างรูปแบบหรือวิเคราะห์รายละเอียดของงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวน 166 ฉบับ ผลการศึกษปรากฏว่า ได้สมรรถภาพที่เป็นหลักในการกำหนดเกณฑ์พฤติกรรมเพื่อใช้วัดการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนวที่ครอบคลุมทั้งหมด 10 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านคุณลักษณะส่วนตัว (Personal Characteristics)
2. ด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)
 - 2.1 การปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Counseling)
 - 2.2 การปรึกษาในโรงเรียน (School Counseling)
 - 2.3 การปรึกษาโดยการเล่นและการปรึกษาสำหรับครอบครัว (Play Therapy and Family Counseling)
 - 2.4 การปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group Counseling)
3. ด้านการเป็นที่ปรึกษา (Consultation)
4. ด้านการประสานงาน (Coordination)
5. ด้านการพัฒนาการทางอาชีพ (Career Development)
6. ด้านการวางแผนและการพัฒนา (Planning and Development)
7. ด้านการวัดและประเมินผล (Measurement and Evaluation)
8. ด้านการวิจัย (Research)
9. ด้านการจัดวางตัวบุคคลและติดตามผล (Placement and Follow-Up)
10. ด้านการส่งผู้รับบริการไปรับความช่วยเหลือจากบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน (Referral)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาหาสมรรถภาพพื้นฐานพร้อมทั้งผลงานวิจัยทางด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้น แสดงให้เห็นว่าการศึกษาหาสมรรถภาพพื้นฐานสามารถนำมาซึ่งการกำหนดลักษณะงานสำหรับใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และใช้ในการจัดทำหลักสูตรสำหรับฝึกอบรมหรือผลิตบุคลากรในวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพ และให้มีมาตรฐานที่ดีที่สุดวิธีหนึ่งฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ สมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพแนะแนว

โดยตรง คือนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (ได้แก่ อาจารย์ นักวิชาการ และศึกษานิเทศก์) และผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนว (ครูแนะแนว) โดยอาศัยองค์ประกอบของ สมรรถภาพเฉพาะด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จากเครื่องมือสำหรับ ใช้วัดสมรรถภาพในการ ปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาแนะแนว ของสมาคมการปรึกษาและการพัฒนาแห่งรัฐ อเมริกา ดังได้กล่าวมาแล้ว มาใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัยทั้งนี้เนื่อง จากเป็นผลงานที่มีความสมบูรณ์ และได้มาตรฐานที่สุดเท่าที่ปรากฏในปัจจุบันกล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้ ศึกษาได้มาจากผลงานวิจัยเป็นจำนวนมาก และมีวิธีการศึกษาที่ต่างกันคือ จากทั้งวิธีการสำรวจ ความคิดเห็นและวิธีการสร้างรูปแบบหรือการวิเคราะห์รายละเอียดของงาน ซึ่งถ้าหากจะมีการ ศึกษาเพื่อหาสมรรถภาพในวิชาซึ่งพื้นที่ต่อไปอีก ก็สามารถที่จะนำผลการวิจัยนี้มาใช้เป็นพื้นฐานตลอดจน แนวทางสำหรับการวิจัยต่อไปได้

อนึ่งการที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งเป็นเพียง 1 ใน 5 ของงานบริการหลักของการแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้นมีเหตุผล 2 ประการ ดังนี้คือ

ประการที่หนึ่ง การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นบริการหลัก เป็นหัวใจของการแนะแนว และเป็นหน้าที่สำคัญของครูแนะแนวที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใช้เทคนิคขั้นสูง และต้อง อาศัยความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ ต้องใช้เวลาศึกษากันเป็นเวลายาวนานพอสมควร ปกติมักจัดสอนในระดับสูงกว่าปริญญาตรี และต้องกลั่นกรองบุคคลที่จะมาทำหน้าที่ ในการให้บริการปรึกษาเป็นพิเศษ เพื่อให้แน่ใจว่าบุคคลผู้นั้นจะมีความรู้ ความเข้าใจในปัญหา ของคน และมีความพร้อม มีวุฒิภาวะทางจิตใจและอารมณ์มั่นคงพอที่จะช่วยผู้อื่นให้แก้ปัญหาได้ โดยวิธีที่ถูกต้อง

ประการที่สอง เพื่อจะได้ศึกษากันในรายละเอียดเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการศึกษา เชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งนี้จากการศึกษางานวิจัย เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งนี้จากการศึกษางาน วิจัยเกี่ยวกับสมรรถภาพของครูแนะแนวในประเทศไทยเท่าที่พบนั้นจะศึกษา เฉพาะที่ศึกษาสมรรถภาพในลักษณะกว้าง ๆ ยังขาดรายละเอียดในสมรรถภาพเฉพาะด้านพอที่จะ นำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติได้ดังเช่น การศึกษาของ วิล โฟแกน (2519) เรื่อง "การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวและนิสิตสาขาการแนะแนวต่อลักษณะสำคัญทาง ทัศนคติ ความรู้ และความสามารถของผู้ให้คำปรึกษา" การศึกษาของผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์

(2522) เรื่อง "ความสามารถที่พึงปรารถนาของผู้ที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา" การศึกษาของ วีระวัฒน์ พูลทวี (2526) เรื่อง "สมรรถภาพของครูแนะแนวระดับมัธยมศึกษาตามความต้องการของโรงเรียนในเขตการศึกษา 8" ซึ่งจะกล่าวถึงในโอกาสต่อไป ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพเฉพาะด้านของครูแนะแนวในโรงเรียนมัศึกษานั้นส่วนใหญ่ศึกษาในด้าน คุณลักษณะส่วนตัวของครูแนะแนวแทบทั้งสิ้น ซึ่งได้แก่ การศึกษาของ ธารา จาตุประยูร (2516) เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังระหว่างครูและนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาแบบประสมในภาคเหนือที่มีต่อลักษณะของผู้ให้คำปรึกษา" การศึกษาของ ศักดิ์สิทธิ์ ชัดติยาสุวรรณ (2518) เรื่อง "ลักษณะผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนมัธยมแบบประสมประเภทสหศึกษาในภาคกลางของประเทศไทย" การศึกษาของ นิภา อรรถากร (2518) เรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา" การศึกษาของ วัชรีย์ ทรัพย์มี (2521) เรื่อง "บุคลิกภาพของผู้ให้คำปรึกษาที่พึงปรารถนาจากการจัดลำดับของนักเรียน" การศึกษาของ กุสุมา สายสนธิ (2523) เรื่อง "ลักษณะของบุคคลที่วัยรุ่นต้องการจะปรึกษา" และการศึกษาของ จงสกุล วุฒิสรรพ์ (2527) เรื่อง "คุณลักษณะของผู้ให้คำปรึกษาแนะแนวตามความคาดหวังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 และผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาล สังกัดโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดเชียงใหม่" โดยผลการศึกษาที่ได้ก็มีความสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ซึ่งผู้วิจัยจะไม่กล่าวถึงในที่นี้ ด้วยเหตุผล ดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่ายังไม่มีควมจำเป็นที่จะศึกษาสมรรถภาพเหล่านี้อีก ส่วนสมรรถภาพเฉพาะด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทยนั้น เท่าที่ผู้วิจัยสำรวจว่ายังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อนเลย

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็นตามแนวทางการศึกษาของสมาคมการปรึกษาและการพัฒนาแห่งสหรัฐอเมริกา ดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งจะเสนอขั้นตอนการดำเนินการโดยละเอียดต่อไปในบทที่ 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนว เกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งสำรวจเฉพาะความคิดเห็นของนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนว เฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2526 เท่านั้น โดยคำนึงถึงวุฒิทางวิชาชีพซึ่งเป็นภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างประชากรอันอาจจะมีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
2. การวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรเท่านั้น จะไม่พิจารณาไปถึงเหตุแห่งความสัมพันธ์นั้น ๆ
3. แบบสำรวจความคิดเห็นของนักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวเกี่ยวกับสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ใช้ศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยผลการศึกษาจากเครื่องมือที่ใช้วัดสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักจิตวิทยาการปรึกษาและแนะแนวของสมาคมการปรึกษาและการพัฒนาแห่งสหรัฐอเมริกา (Dameron, ed. 1980 : 13-32) เป็นหลัก
4. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะสมรรถภาพด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling Competencies) ของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 - ก. การปรึกษาเป็นรายบุคคล (Individual Counseling)
 - ข. การปรึกษาในโรงเรียน (School Counseling)
 - ค. การปรึกษาสำหรับครอบครัว (Family Counseling)
 - ง. การปรึกษาเป็นกลุ่ม (Group Counseling)
5. ข้อมูลที่ใช้ศึกษาได้มาจากการรวบรวมเฉพาะการตอบแบบสำรวจเท่านั้น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. สมรรถภาพของครูแนะแนว (School Counselor Competencies) หมายถึง ความสามารถในส่วนที่สัมพันธ์กับ ทักษะ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ซึ่งเป็น

องค์ประกอบที่ครูแนะแนวที่ตีพิมพ์มี เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์

ที่จะขยายความหมายของข้อความต่อไปนี้

ก. ทัศนคติ (Attitude) หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน อาทิเช่น การยอมรับโดยไม่มีเงื่อนไข (Unconditioning positive regard) เป็นต้น

ข. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง หลักทฤษฎีที่บุคคลฟังมีและพร้อมที่จะนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

ค. ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้โดยผ่านการฝึกอบรม

ง. พฤติกรรม (Behaviors) หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่สามารถสังเกตได้

2. การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling) หมายถึง บริการหนึ่งในบริการแนะแนวทั้งหมด เป็นกระบวนการของสัมพันธ์ภาพระหว่างนักจิตวิทยาการปรึกษาซึ่งเป็นนักวิชาชีพที่ได้รับการอบรมมา กับนักเรียนหรือผู้รับบริการ ซึ่งต้องการความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาหรือในการตัดสินใจกับทั้งช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจตนเองเพิ่มขึ้น ปรับปรุงทักษะในการตัดสินใจ และทักษะในการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับปรุงความสามารถในการที่จะทำให้ตนเองพัฒนาขึ้น

3. นักการศึกษาด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counselor Educators) หมายถึง บุคคลที่มีวุฒิในสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาและ/หรือการแนะแนว หรือสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป ได้แก่

ก. อาจารย์ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่สอนด้านวิชาจิตวิทยาการปรึกษาในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยครูที่เปิดสอนหลักสูตรทางการแนะแนว โดยตรงตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ

ข. นักวิชาการ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาและฝึกอบรมบุคลากรสายแนะแนวสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประจำอยู่ศูนย์แนะแนวการศึกษาและอาชีพ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ค. ศึกษานิเทศก์ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่นี้เทศสายแนะแนว ซึ่งประจำอยู่ในหน่วยงานศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาและหน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

4. ผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนว หมายถึง ครูแนะแนวที่มีวุฒิในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและ/หรือการแนะแนว หรือสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนวตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป ประกอบด้วย ครูแนะแนวในโรงเรียน สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ

5. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และ/หรือ มัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย

6. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอนหรือให้การปรึกษา การปรึกษาหรือการแนะแนว และมีวุฒิปริญญาโทขึ้นไปในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและ/หรือการแนะแนว หรือสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว จำนวนทั้งหมด 5 ท่าน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นผู้ทำหน้าที่ตรวจความแม่นยำของ เนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

7. ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อ หรือความคิดเห็นเฉพาะตัวของบุคคลที่จะสรุปหรือลงความเห็นในการตอบแบบสำรวจว่าน่าจะเป็นจริงตามที่คิดไว้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1. ใช้เป็นข้อมูลในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ผลิตกับผู้ปฏิบัติหน้าที่แนะแนวเกี่ยวกับลักษณะการปฏิบัติงานด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ใช้เป็นข้อมูลในการเตรียมจัดหลักสูตร ปรับปรุงหลักสูตร หรือจัดอบรมบุคลากร ตลอดจนการนิเทศในวิชาชีพทางสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนวสำหรับสถานศึกษาและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติหน้าที่ให้บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาสำหรับครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานสำหรับประเมินงานด้านการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของครูแนะแนวในโรงเรียนมัธยมศึกษา
5. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับช่วยกระตุ้นให้ครูแนะแนว เกิดความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ และสามารถเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน
6. ใช้เป็นข้อมูลในการประชาสัมพันธ์แก่บุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครูแนะแนว ได้เกิดความเข้าใจในวิชาชีพสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว ให้มีทัศนคติที่ดีและมองเห็นความสำคัญของบริการแนะแนว